Zienswijzennota
Concept Warmteprogramma 2026-2036

September 2026

Gemeente Steenwijkerland

Inhoudsopgave

1. Inleiding 3
2. Procedure en totstandkoming 4
   2.1 Publicatie kennisgeving 4
   2.2 Periode ter inzage 4
   2.3 Manieren van indienen 4
   2.4 Aantal ontvangen zienswijzen 4
3. Overzicht zienswijzen 5
4. Thematische behandeling van zienswijzen 8
   4.1 Algemeen: visie, noodzaak en doel Warmteprogramma 8
      Samenvatting ingediende zienswijzen 8
      Reactie gemeente 8
   4.2 Fasering en keuze voor streefjaar 2045 9
      Samenvatting ingediende zienswijzen 9
      Reactie gemeente 9
   4.3 Kosten en haalbaarheid 11
      Samenvatting ingediende zienswijzen 11
      Reactie gemeente 11
   4.4 Techniekkeuze en alternatieven 12
      Samenvatting ingediende zienswijzen 12
      Reactie gemeente 13
   4.5 Elektriciteitsnet/netcongestie 14
      Samenvatting ingediende zienswijzen 14
      Reactie gemeente 15
   4.6 Participatie en communicatie 16
      Samenvatting ingediende zienswijzen 16
      Reactie gemeente 16
   4.7 Opmerkingen over specifieke kernen, wijken, straten of situaties 17
      Samenvatting ingediende zienswijzen 17
      Reactie gemeente 17
5. Gevolgen voor het warmteprogramma 18
6. Conclusie en vervolgstappen 20

1. Inleiding

In deze zienswijzennota worden de ingediende zienswijzen op het concept-Warmteprogramma 2026-2036 van de gemeente Steenwijkerland samengevat en van een gemeentelijke reactie voorzien.
Het concept heeft gedurende zeven weken ter inzage gelegen, zowel digitaal via het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) als fysiek in het gemeentehuis, bij de Stichting Duurzaam Steenwijkerland en in de bibliotheken.

Doel van deze nota is om:

- inzicht te geven in de binnengekomen reacties;
- duidelijk te maken op welke wijze de zienswijzen zijn verwerkt;
- toe te lichten welke onderdelen van het programma zijn aangepast;
- aan te geven waarom bepaalde aanpassingen wel of niet zijn doorgevoerd.

De zienswijzen worden thematisch behandeld om overlap te bundelen en de leesbaarheid te vergroten.

2. Procedure en totstandkoming

Het concept Warmteprogramma 2026–2036 van de gemeente Steenwijkerland is opgesteld binnen het kader van de Omgevingswet en met toepassing van de uniforme openbare voorbereidingsprocedure (afdeling 3.4 Awb). Het warmteprogramma bouwt voort op de eerder vastgestelde Transitievisie Warmte, de Omgevingsvisie Steenwijkerland (2026) en de Klimaat- en Duurzaamheidsambities. Daarnaast is het programma tot stand gekomen in samenwerking met verschillende partners, waaronder netbeheerders, woningcorporaties en lokale organisaties.

2.1 Publicatie kennisgeving

Het concept Warmteprogramma 2026–2036 is gepubliceerd via het Gemeenteblad en op Overheid.nl. Tevens is bekendmaking gedaan via de gemeentelijke website en andere gebruikelijke communicatiekanalen.

2.2 Periode ter inzage

Het concept Warmteprogramma heeft gedurende zeven weken ter inzage gelegen van:

14 april 2026 tot en met 2 juni 2026

In deze periode konden belanghebbenden kennisnemen van het concept en hierop een zienswijze indienen.

Het programma was digitaal beschikbaar via het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) en fysiek in het gemeentehuis, bij de Stichting Duurzaam Steenwijkerland en in de bibliotheken binnen de gemeente.

2.3 Manieren van indienen

Tijdens de terinzagelegging konden zienswijzen op de volgende manieren worden ingediend:

- schriftelijk (per post);
- digitaal (per e-mail of via het DSO);
- mondeling (op afspraak).

2.4 Aantal ontvangen zienswijzen

In totaal zijn **5 zienswijzen** ontvangen binnen de gestelde termijn.

Deze zienswijzen zijn afkomstig van:

- Woningcorporaties
- Dorpsbelangenverenigingen
- Stichtingen
- Inwoners
- Bedrijven

De zienswijzen zijn geregistreerd, beoordeeld en in deze nota samengevat en voorzien van een reactie.

3. Overzicht zienswijzen

#	Afzender*	Onderwerp/thema	Samenvatting zienswijze	Verder behandeld in
1	Dorpsbelangenvereniging	Meerdere onderwerpen (o.a. concreetheid, haalbaarheid, kosten, techniekkeuze)	Indiener stelt dat het warmteprogramma onvoldoende concreet is en te veel uitgaat van aannames. Er worden vragen gesteld over de haalbaarheid van de planning, de rol van de gemeente, de betaalbaarheid voor inwoners en de gekozen technische richtingen (zoals warmtepompen en warmtenetten). Ook wordt gewezen op ontbrekende aandacht voor groen gas, netcongestie en risico's.	4.1, 4.2, 4.3, 4.4, 4.5 en 4.6
2	Woningcorporaties	Uitvoerbaarheid, fasering 2045, samenhang met nieuwbouwopgave, netcongestie en samenwerking	Indieners spreken waardering uit voor de richting en uitgangspunten van het warmteprogramma, maar plaatsen kanttekeningen bij de uitvoerbaarheid van de ambities. Daarbij wordt gewezen op de samenhang met andere opgaven, zoals nieuwbouw, onderhoud en verduurzaming van de woningvoorraad. Indieners geven aan dat deze stapeling van opgaven leidt tot spanningen in capaciteit, middelen en planning, waardoor het tempo richting 2045 mogelijk niet haalbaar is. Daarnaast wordt aandacht gevraagd voor netcongestie, de afstemming tussen gemeente, netbeheerders en corporaties, en de verdere	4.1, 4.2, 4.3, 4.4, 4.5 en 4.6

			concretisering van samenwerking en afspraken.	
3	Inwoner	Nut en noodzaak, kosten en baten, rol gemeente en participatie, ambitie 2045	Indiener zet vraagtekens bij de noodzaak van het warmteprogramma en mist een duidelijke kosten-batenanalyse voor inwoners. Er wordt gesteld dat onvoldoende inzicht wordt gegeven in de financiële consequenties en dat de gemeente zich te veel baseert op landelijke verplichtingen. Daarnaast wordt kritiek geuit op de wijze van participatie en de gekozen ambitie om al in 2045 aardgasvrij te zijn.	4.1, 4.2, 4.3 en 4.6
4	Stichting	Uitvoering en aanpak, techniekkeuze, participatie, netcongestie, sociale aspecten	Indiener spreekt waardering uit voor het warmteprogramma en ondersteunt de ambitie richting 2045. Tegelijkertijd wordt gepleit voor een meer praktijkgerichte en flexibele aanpak, met ruimte voor verschillende verduurzamingsroutes en meer aandacht voor natuurlijke vervangmomenten. Daarnaast wordt nadruk gelegd op het belang van participatie, sociale begeleiding, netcongestie en een betere aansluiting op de situatie van inwoners.	4.1, 4.2, 4.4, 4.5 en 4.6
5	Bedrijf	Techniekkeuze, rol hybride oplossingen, verduidelijking programma	Indiener spreekt waardering uit voor het programma, maar doet een aantal inhoudelijke voorstellen voor verduidelijking. Met name wordt aandacht gevraagd voor de rol van hybride warmtepompen en klimaatneutraal gas, die	4.4

			volgens indiener in sommige gevallen ook als eindoplossing kunnen worden ingezet. Daarnaast wordt verzocht om specifieke situaties, zoals oudere woningtypen en stadskernen, duidelijker uit te werken.	

*Afzender wordt anoniem weergegeven.

4. Thematische behandeling van zienswijzen

4.1 Algemeen: visie, noodzaak en doel Warmteprogramma

Samenvatting ingediende zienswijzen

Indieners erkennen dat het warmteprogramma richting geeft aan de warmtetransitie in Steenwijkerland en spreken op onderdelen waardering uit voor de ambitie en de opzet van het programma.

Tegelijkertijd geven indieners aan dat het warmteprogramma op onderdelen nog te weinig concreet is. Volgens hen wordt nog onvoldoende duidelijk gemaakt wat het programma precies beoogt, welke keuzes daarin al zijn gemaakt en hoe deze keuzes bijdragen aan het bereiken van de doelstellingen.

Daarnaast plaatsen sommige indieners kanttekeningen bij de noodzaak en onderbouwing van de warmtetransitie. Daarbij wordt onder meer gewezen op het ontbreken van een concrete kosten-batenanalyse en op de vraag in hoeverre het programma voldoende aansluit bij de belangen, mogelijkheden en wensen van inwoners.

Reactie gemeente

De gemeente neemt deze opmerkingen serieus en ziet daarin zowel steun voor de gekozen richting als een duidelijke oproep om het warmteprogramma helderder en beter uitlegbaar te maken. Daarom wordt in het definitieve warmteprogramma explicieter beschreven wat de functie van dit document is, welke keuzes daarin bewust al wel worden gemaakt en op welke onderdelen nadere uitwerking volgt.

Het warmteprogramma is een strategisch beleidsdocument onder de Omgevingswet. Het doel van dit programma is om richting te geven aan de warmtetransitie in Steenwijkerland, de gemeentelijke uitgangspunten vast te leggen en duidelijk te maken welke route de gemeente voor zich ziet richting een aardgasvrije gebouwde omgeving. Het warmteprogramma is niet bedoeld als uitvoeringsplan per wijk, straat of woning. Dat detailniveau hoort bij de vervolgfase, waarin per gebied wordt uitgewerkt wat haalbaar is, in welk tempo en onder welke voorwaarden.

De basis voor deze koers ligt al vast in lokaal vastgesteld beleid. Het warmteprogramma is daarmee geen losstaand document, maar een nadere uitwerking van bestaande beleidskeuzes uit de Omgevingsvisie, die door de gemeenteraad is vastgesteld.

Het warmteprogramma maakt op hoofdlijnen wel degelijk duidelijke keuzes. Zo kiest de gemeente voor een gefaseerde aanpak, waarbij eerst wordt ingezet op het verlagen van de warmtevraag door isoleren en besparen. Ook maakt het programma duidelijk dat in grote delen van Steenwijkerland individuele oplossingen, zoals hybride en volledig elektrische warmtepompen, het meest voor de hand liggen. Daarnaast benoemt het programma expliciet

dat betaalbaarheid, netcapaciteit, woningtype en natuurlijke vervangmomenten belangrijke voorwaarden zijn voor de uitvoering.

De gemeente kiest er bewust voor om op dit moment nog niet alle keuzes op wijk-, straat- of woningniveau vast te leggen. Daarvoor zijn de verschillen tussen woningen en gebieden te groot en zijn belangrijke randvoorwaarden, zoals netcapaciteit, technische ontwikkelingen, uitvoeringsmogelijkheden en subsidieregelingen, nog te veel in beweging. Een programma dat nu al op detailniveau alles vastlegt, zou verwachtingen wekken die in de praktijk nog niet altijd waargemaakt kunnen worden.

De gemeente is van mening dat het warmteprogramma daarmee het juiste detailniveau heeft voor deze fase: duidelijk genoeg om richting te geven en keuzes te onderbouwen, maar ook voldoende flexibel om in de vervolgfase aan te sluiten bij de praktijk van woningen, bewoners en gebieden.

4.2 Fasering en keuze voor streefjaar 2045

Samenvatting ingediende zienswijzen

Indieners stellen dat het tempo van de warmtetransitie richting 2045 niet in alle gevallen realistisch is. Daarbij wordt gewezen op de uitvoerbaarheid in relatie tot beschikbare middelen, capaciteit, personeel en planning. Met name woningcorporaties geven aan dat zij te maken hebben met meerdere grote opgaven tegelijk, zoals nieuwbouw, onderhoud en verduurzaming van de bestaande woningvoorraad. Volgens hen leidt deze stapeling van ambities tot spanningen, waardoor het tempo richting 2045 mogelijk niet voor alle partijen haalbaar is.

Daarnaast wordt kritisch gekeken naar de inzet van hybride oplossingen. Sommige indieners vragen zich af of een hybride tussenstap de overgang naar volledig duurzame warmte niet juist vertraagt, omdat bewoners of organisaties later opnieuw moeten investeren. Ook wordt de vraag gesteld of het warmteprogramma voldoende duidelijk maakt hoe de gekozen fasering zich verhoudt tot de praktijk van natuurlijke vervangmomenten, technische haalbaarheid en netcapaciteit.

Tegelijkertijd spreken andere indieners juist steun uit voor de ambitie om in 2045 aardgasvrij te zijn. Zij zien dit als een passend en richtinggevend doel, dat vroegtijdig duidelijkheid geeft en voldoende ruimte biedt om de warmtetransitie stapsgewijs en zorgvuldig uit te voeren. Ook wordt erop gewezen dat deze ambitie bewoners, organisaties en de gemeente helpt om tijdig in beweging te komen.

Reactie gemeente

De gemeente erkent dat er verschillende opvattingen bestaan over het tempo en de haalbaarheid van de warmtetransitie. Dat verschil in perspectief is begrijpelijk. Voor inwoners, woningcorporaties en andere partijen is de warmtetransitie immers geen op zichzelf staande opgave, maar één van meerdere opgaven die in de komende jaren om aandacht, investeringen en uitvoeringskracht vragen. Juist daarom is in het warmteprogramma gekozen voor een gefaseerde aanpak in plaats van een tijdpad waarin alles tegelijk moet.

Het streefjaar 2045 is niet nieuw in dit warmteprogramma, maar volgt uit de Omgevingsvisie Steenwijkerland, die door de gemeenteraad is vastgesteld. Het warmteprogramma werkt deze koers verder uit. Dat betekent dat het programma niet opnieuw de einddatum bepaalt, maar laat zien hoe de gemeente vanuit dit bestaande beleidskader stap voor stap naar dat doel toe wil werken.

De gekozen fasering bestaat uit twee duidelijke perioden. In de eerste fase, tot 2035, ligt de nadruk op het aardgasvrij-ready maken van woningen. Daarbij gaat het om maatregelen zoals isolatie, verbetering van ventilatie, aanpassingen aan installaties en – waar passend – de inzet van hybride warmtepompen. In de tweede fase, van 2035 tot 2045, vindt de daadwerkelijke overstap plaats naar duurzame warmteoplossingen. Deze tweedeling is bewust gekozen. Daarmee wordt voorkomen dat woningen te vroeg of onnodig zwaar worden aangepast, terwijl er wel al concrete stappen kunnen worden gezet om aardgasverbruik en warmtevraag te verminderen.

De gemeente onderkent dat het tempo richting 2045 niet voor iedere woning, ieder gebied of iedere organisatie gelijk zal zijn. De warmtetransitie verloopt in de praktijk niet lineair. Verschillen in woningtype, investeringsmoment, netcapaciteit, uitvoeringskracht en financiële ruimte maken dat het tempo per situatie kan verschillen. De fasering in het warmteprogramma moet daarom niet worden gelezen als een star schema dat voor iedereen op dezelfde manier geldt, maar als een richtinggevend kader dat helpt om de transitie in logische stappen te organiseren.

De inzet van hybride oplossingen past binnen die benadering. In veel situaties is een hybride warmtepomp een praktische stap waarmee op korte termijn al een aanzienlijke vermindering van het aardgasgebruik kan worden bereikt. Tegelijkertijd realiseert de gemeente zich dat een hybride oplossing niet voor iedere woning dezelfde betekenis heeft. In sommige gevallen is het een duidelijke tussenstap richting een volledig duurzame warmtevoorziening, terwijl in andere situaties een hybride oplossing voor langere tijd passend kan zijn. Het warmteprogramma biedt daarom ruimte om in de verdere uitwerking rekening te houden met technische haalbaarheid, natuurlijke vervangmomenten en lokale omstandigheden.

Voor woningcorporaties en andere professionele partners geldt dat de warmtetransitie moet worden bezien in samenhang met andere grote investeringsopgaven. De gemeente ziet dit spanningsveld en kiest daarom nadrukkelijk voor samenwerking en afstemming in de vervolgfase. Daarbij wordt het van belang om onderhoud, renovatie, nieuwbouw en verduurzaming waar mogelijk met elkaar te verbinden, zodat investeringen elkaar versterken en de uitvoering haalbaar blijft.

De gemeente blijft dus vasthouden aan de richtinggevende ambitie van 2045, maar doet dat via een aanpak die ruimte laat voor fasering, maatwerk en bijsturing. De voortgang van de warmtetransitie wordt gevolgd en het programma wordt waar nodig aangepast aan nieuwe inzichten over techniek, uitvoerbaarheid, netcapaciteit en financiering. Juist deze combinatie van koersvastheid en flexibiliteit is nodig om de ambitie richting 2045 geloofwaardig en uitvoerbaar te houden.

4.3 Kosten en haalbaarheid

Samenvatting ingediende zienswijzen

Indieners geven aan dat het warmteprogramma onvoldoende inzicht biedt in de kosten en financiële gevolgen van de warmtetransitie. Daarbij wordt gewezen op het ontbreken van een duidelijke kosten-batenanalyse en op het feit dat voor inwoners nog onvoldoende zichtbaar is wat de financiële consequenties van de voorgenomen koers in de praktijk kunnen zijn. Ook wordt gevraagd hoe de gemeente beoordeelt of de warmtetransitie daadwerkelijk haalbaar en betaalbaar is voor verschillende groepen inwoners.

Daarnaast wordt aandacht gevraagd voor verschillen tussen doelgroepen. Sommige indieners wijzen erop dat niet iedere inwoner in staat of bereid is om te investeren in verduurzaming, ook niet wanneer er subsidies of leningen beschikbaar zijn. Daarbij wordt gevraagd om nadrukkelijker rekening te houden met inwoners voor wie financiering een belemmering vormt en met de sociale gevolgen van de warmtetransitie.

Woningcorporaties geven aan dat zij de warmtetransitie moeten uitvoeren in samenhang met andere grote investeringsopgaven, zoals nieuwbouw, onderhoud en renovatie van de bestaande woningvoorraad. Volgens hen zorgt deze stapeling van opgaven voor druk op middelen, personele capaciteit en uitvoeringskracht. Daardoor ontstaat spanning tussen investeringen die allemaal maatschappelijk nodig zijn, maar niet onbeperkt gelijktijdig kunnen worden uitgevoerd.

Ook wordt door indieners gewezen op bredere financiële effecten van de warmtetransitie, zoals investeringen in infrastructuur, ontwikkelingen in energietarieven en de vraag welke kosten voor rekening komen van inwoners, corporaties, gemeente of andere partijen.

Reactie gemeente

De gemeente onderschrijft dat betaalbaarheid en haalbaarheid centrale voorwaarden zijn voor een succesvolle warmtetransitie. Zonder zicht op investeringen, woonlasten en uitvoerbaarheid is er onvoldoende basis voor draagvlak en voortgang. Juist daarom wordt in het warmteprogramma expliciet uitgegaan van een aanpak waarin betaalbaarheid niet als sluitpost wordt gezien, maar als randvoorwaarde voor de uitvoering. Het sturen op natuurlijke vervangingsmomenten is hier een duidelijk voorbeeld van.

Tegelijkertijd is het niet mogelijk om in het warmteprogramma één volledige en exact uitgewerkte kosten-batenanalyse op te nemen die voor alle woningen, doelgroepen en situaties geldig is. De financiële gevolgen van de warmtetransitie verschillen daarvoor te sterk. De uiteindelijke kosten hangen onder meer af van woningtype, bouwjaar, de technische staat van de woning, het gekozen moment van investeren, de beschikbare subsidieregelingen, ontwikkelingen in energieprijzen en de gekozen warmteoplossing. Daardoor zijn de financiële effecten pas op gebieds- en woningniveau goed inzichtelijk te maken.

Dat betekent niet dat kosten buiten beeld blijven. Zo kiest de gemeente nadrukkelijk voor een gefaseerde aanpak, waarbij inwoners niet in één keer grote investeringen hoeven te doen, maar stapsgewijs kunnen verduurzamen op logische momenten, zoals bij onderhoud, verbouwing of

vervanging van een cv-ketel. Hiermee wordt beoogd de warmtetransitie beter uitvoerbaar en betaalbaar te maken, zowel voor inwoners als voor andere betrokken partijen.

Voor inwoners zet de gemeente in op ondersteuning via bestaande en toekomstige regelingen. Daarbij gaat het onder meer om het programma Gewoon besparen, de gemeentelijke isolatiesubsidie en landelijke regelingen zoals de ISDE. Deze ondersteuning is bedoeld om drempels te verlagen en inwoners te helpen bij het zetten van haalbare stappen. De gemeente onderkent daarbij dat niet iedere inwoner dezelfde mogelijkheden heeft. In de verdere uitwerking van het warmteprogramma wordt daarom nadrukkelijk aandacht besteed aan verschillen tussen doelgroepen en aan aanvullende vormen van ondersteuning voor inwoners voor wie financiering of uitvoering een belemmering vormt.

Voor woningcorporaties geldt dat de warmtetransitie onderdeel is van een bredere investeringsopgave. De gemeente ziet dat corporaties hun middelen en capaciteit moeten verdelen over verduurzaming, onderhoud, renovatie en nieuwbouw. Dat vraagt om keuzes in tempo en prioritering. In de verdere uitwerking van het warmteprogramma wordt daarom ingezet op afstemming met corporaties, zodat opgaven zoveel mogelijk aan elkaar worden gekoppeld en investeringen elkaar versterken in plaats van verdringen. Daarmee wordt gewerkt aan een uitvoerbare route waarin verduurzaming onderdeel is van een bredere volkshuisvestelijke opgave.

Voor de gemeente zelf geldt dat het warmteprogramma op dit moment nog geen concrete uitvoeringsprojecten vastlegt. Daarom zijn ook de gemeentelijke kosten in deze fase nog niet volledig uit te werken. De financiële gevolgen voor de gemeente worden verder uitgewerkt in de volgende fase, bijvoorbeeld bij gebiedsgerichte plannen, uitvoeringsagenda's en afzonderlijke besluitvorming over investeringen en inzet van middelen.

De gemeente onderkent tot slot dat ook bredere ontwikkelingen, zoals investeringen in energie-infrastructuur en veranderingen in energietarieven, invloed hebben op de haalbaarheid van de warmtetransitie. Deze ontwikkelingen liggen voor een belangrijk deel buiten de directe invloed van de gemeente, maar worden wel betrokken bij de verdere uitwerking van het programma. De gemeente kiest daarbij voor oplossingen die niet alleen technisch haalbaar zijn, maar ook zo goed mogelijk aansluiten bij betaalbaarheid, uitvoerbaarheid en maatschappelijke kosten.

De gemeente is van mening dat het warmteprogramma daarmee een realistisch niveau van financiële onderbouwing biedt voor deze fase: voldoende om richting te geven en randvoorwaarden te benoemen, maar zonder schijnzekerheid te creëren over kosten die pas in een volgende fase scherper in beeld kunnen worden gebracht. Juist door nu duidelijk te zijn over wat al bekend is, wat nog niet vaststaat en op welke momenten kosten concreter worden, ontstaat een beter en eerlijker handelingsperspectief voor inwoners en partners.

4.4 Techniekkeuze en alternatieven

Samenvatting ingediende zienswijzen

Indieners plaatsen kanttekeningen bij de gekozen technische richting in het warmteprogramma. Daarbij wordt gesteld dat het programma sterk inzet op oplossingen zoals

warmtepompen en isolatie, terwijl alternatieven zoals groen gas volgens indieners meer aandacht verdienen.

Specifiek wordt benoemd dat hybride warmtepompen in combinatie met klimaatneutraal gas in sommige gevallen niet alleen als tussenstap, maar ook als mogelijke eindoplossing kunnen worden ingezet. Indieners vragen om dit duidelijker te benoemen in het programma en beter uit te werken voor verschillende woningtypen en situaties.

Daarnaast wordt aangegeven dat de huidige benadering, waarin isolatie vaak als eerste stap wordt gepositioneerd, in de praktijk niet in alle gevallen optimaal aansluit. Indieners pleiten voor meer flexibiliteit en een benadering waarin meerdere verduurzamingsroutes naast elkaar kunnen bestaan. Daarbij wordt gewezen op het belang van natuurlijke vervangmomenten, technische haalbaarheid, netcapaciteit en de persoonlijke situatie van bewoners.

Ook wordt aandacht gevraagd voor specifieke situaties, zoals oudere woningtypen, stadskernen en monumenten, waar standaardoplossingen minder goed toepasbaar zijn. Daarnaast wordt gewezen op de noodzaak om deze situaties explicieter te benoemen en uit te werken in het programma.

Indieners benadrukken dat techniekkeuzes in de praktijk sterk afhangen van uitvoerbaarheid, beschikbare capaciteit en samenhang met andere opgaven.

Reactie gemeente

De gemeente begrijpt de wens van indieners om verschillende technische opties zorgvuldig af te wegen en om ruimte te bieden voor maatwerk in de uitvoering. In het warmteprogramma is daarom bewust gekozen voor een benadering waarin meerdere oplossingsrichtingen mogelijk zijn, afhankelijk van de kenmerken van woningen en gebieden.

Voor de gemeente Steenwijkerland geldt dat, gezien het landelijke karakter en de relatief lage woningdichtheid, individuele oplossingen zoals hybride en volledig elektrische warmtepompen in veel gevallen het meest logisch en kosteneffectief zijn. Om die reden vormen deze oplossingen de belangrijkste route richting een aardgasvrije gebouwde omgeving.

Tegelijkertijd erkent de gemeente dat er in de praktijk verschillende routes naar verduurzaming mogelijk zijn. In de verdere uitwerking wordt daarom nadrukkelijk aangesloten bij natuurlijke momenten, zoals vervanging van een cv-ketel, bij de technische staat van de woning en bij de mogelijkheden van bewoners en gebouweigenaren. Dit betekent dat maatregelen zoals isolatie, verbetering van het warmteafgiftesysteem en verduurzaming van installaties elkaar in de praktijk kunnen overlappen en elkaar kunnen versterken.

De inzet van hybride warmtepompen wordt gezien als een belangrijke en realistische stap in de warmtetransitie. In veel situaties vormt dit een tussenoplossing richting een volledig duurzame warmtevoorziening. Tegelijkertijd sluit de gemeente niet uit dat in specifieke situaties, bijvoorbeeld bij technische beperkingen of beperkte netcapaciteit, een hybride oplossing in combinatie met klimaatneutraal gas voor langere tijd een passende oplossing kan zijn.

Ten aanzien van groen gas en andere vormen van klimaatneutraal gas geldt dat deze op dit moment als schaars worden beschouwd. Daarom ziet de gemeente deze energiedragers vooral als mogelijke oplossing voor situaties waarin andere routes technisch, ruimtelijk of maatschappelijk minder goed haalbaar zijn. De gemeente volgt deze ontwikkelingen en blijft hierover in gesprek met betrokken partijen.

Voor bijzondere situaties, zoals monumenten, stadskernen en woningen met technische beperkingen, is nadrukkelijk ruimte voor maatwerk. Daarbij wordt per situatie gekeken naar de best passende oplossing, rekening houdend met technische haalbaarheid, ruimtelijke beperkingen, uitvoerbaarheid en betaalbaarheid.

De gemeente onderkent dat techniekkeuzes niet alleen technisch van aard zijn, maar ook samenhangen met uitvoerbaarheid, beschikbare capaciteit en samenhang met andere opgaven. In de verdere uitwerking van het warmteprogramma wordt daarom nadrukkelijk de samenwerking gezocht met woningcorporaties, netbeheerders en andere partners om te streven naar oplossingen die zowel technisch als praktisch haalbaar zijn.

De gemeente is van mening dat het warmteprogramma daarmee voldoende richting geeft voor deze fase: het maakt duidelijk welke oplossingen in Steenwijkerland het meest voor de hand liggen, maar laat tegelijkertijd ruimte voor maatwerk, voortschrijdend inzicht en verschillende routes waar de praktijk daarom vraagt. Juist die combinatie is nodig om de warmtetransitie uitvoerbaar en geloofwaardig vorm te geven.

4.5 Elektriciteitsnet/netcongestie

Samenvatting ingediende zienswijzen

Indieners uiten zorgen over de beschikbare capaciteit van het elektriciteitsnet in relatie tot de voorgestelde warmtetransitie. Daarbij wordt aangegeven dat het programma wel ingaat op netcongestie, maar nog onvoldoende concreet maakt waar en wanneer knelpunten worden verwacht en welke gevolgen dit heeft voor de uitvoering van de plannen.

Daarnaast wordt gesteld dat, gezien de nadruk op elektrificatie, een meer concrete doorvertaling naar de uitvoeringspraktijk wenselijk is. Indieners vragen zich af waarom beschikbare informatie van netbeheerders nog niet verder is uitgewerkt naar gebiedsniveau en hoe deze onzekerheden zich verhouden tot de haalbaarheid van de gestelde ambities.

Woningcorporaties geven aanvullend aan dat er op dit moment nog geen concrete afstemming zichtbaar is tussen de investerings- en uitbreidingsplannen van netbeheerders, de gemeentelijke fasering en de renovatie- en nieuwbouwplanning van corporaties. Volgens hen leidt het ontbreken van deze samenhang tot risico’s voor de uitvoerbaarheid van het warmteprogramma.

Daarnaast wordt door indieners benadrukt dat inzicht in de ontwikkeling van de energie-infrastructuur belangrijk is voor inwoners en andere betrokken partijen, zodat investeringsbeslissingen beter kunnen worden afgestemd op de beschikbare netcapaciteit.

Reactie gemeente

De gemeente onderschrijft dat voldoende netcapaciteit een cruciale randvoorwaarde is voor het slagen van de warmtetransitie. Zonder een elektriciteitsnet dat de gekozen oplossingen kan dragen, lopen zowel individuele verduurzamingsstappen als grotere gebiedsgerichte ontwikkelingen vertraging op. Juist daarom is netcongestie in het warmteprogramma nadrukkelijk benoemd als een bepalende factor voor tempo en uitvoerbaarheid.

De gemeente blijft de samenwerking zoeken met RENDO en Enexis om inzicht te krijgen in de huidige situatie en in de verwachte ontwikkeling van de netcapaciteit. Tegelijkertijd is het warmteprogramma een strategisch document op hoofdlijnen. Het doel van dit programma is niet om per kern of wijk al een vaststaande uitvoeringsplanning op te nemen, maar om richting te geven aan de keuzes die in de vervolgfase verder worden uitgewerkt.

De gemeente herkent de behoefte aan meer concrete informatie over waar netcapaciteit op termijn een beperkende factor kan zijn. Tegelijkertijd is die informatie in deze fase nog onvoldoende stabiel om op programmaniveau vast te leggen. De ontwikkeling van het elektriciteitsnet is afhankelijk van investeringsbeslissingen van netbeheerders, vergunningsprocedures, landelijke ontwikkelingen en de feitelijke groei van elektriciteitsvraag in gebieden. Daardoor kan de beschikbare ruimte in de tijd veranderen.

Om die reden kiest de gemeente bewust voor een gebiedsgerichte en adaptieve uitwerking. In de vervolgfase worden plannen voor verduurzaming, woningbouw, renovatie en netontwikkeling nadrukkelijk in samenhang bekeken. Daarbij wordt per gebied beoordeeld welke capaciteit beschikbaar is, welke oplossingen technisch en praktisch haalbaar zijn en op welk moment uitvoering realistisch is.

De gemeente onderschrijft ook het belang van afstemming tussen netbeheerders, woningcorporaties en andere professionele partners. Juist die afstemming is nodig om te voorkomen dat plannen voor renovatie, nieuwbouw of verduurzaming onvoldoende aansluiten op de mogelijkheden van het elektriciteitsnet. In de vervolguitwerking wordt daarom ingezet op een nauwere koppeling tussen gemeentelijke planning, gebiedsgerichte uitwerkingen en beschikbare informatie vanuit netbeheerders.

De relatie tussen netcongestie en de gekozen strategie is bovendien direct zichtbaar in de opbouw van het warmteprogramma. Door eerst in te zetten op isolatie, energiebesparing en waar passend hybride oplossingen, wordt de druk op het elektriciteitsnet beperkt en kan de overstap naar zwaarder elektriciteitsgebruik beter in de tijd worden gespreid. Daarmee wordt niet alleen gewerkt aan verduurzaming, maar ook aan een beter uitvoerbare route richting een aardgasvrije gebouwde omgeving.

De gemeente is van mening dat het warmteprogramma daarmee op de juiste manier omgaat met netcongestie in deze fase: het onderwerp wordt niet onderschat, maar ook niet schijnzeker uitgewerkt op punten waar de feiten nog in beweging zijn. In de vervolgfase wordt de relatie tussen warmteoplossingen en netcapaciteit concreter gemaakt, zodat keuzes in de uitvoering beter kunnen aansluiten bij de feitelijke mogelijkheden van het energiesysteem.

4.6 Participatie en communicatie

Samenvatting ingediende zienswijzen

Indieners geven aan dat de rol van de gemeente in de uitvoering van het warmteprogramma nog onvoldoende concreet is uitgewerkt. Daarbij wordt gesteld dat het programma wel beschrijft dat samenwerking en afstemming belangrijk zijn, maar nog onvoldoende duidelijk maakt hoe inwoners, woningcorporaties, maatschappelijke organisaties en andere betrokken partijen in de praktijk worden meegenomen.

Daarnaast wordt aangegeven dat nog niet voldoende inzichtelijk is hoe inwoners worden geïnformeerd, betrokken en ondersteund bij het maken van keuzes. Indieners benadrukken dat duidelijke communicatie, praktisch handelingsperspectief en persoonlijke begeleiding noodzakelijk zijn om inwoners daadwerkelijk in beweging te krijgen.

Woningcorporaties geven aan dat de betrokkenheid van professionele stakeholders in de totstandkoming van het warmteprogramma tot nu toe grotendeels verkennend van aard is geweest en dat nog geen concrete afspraken zijn vastgelegd over de uitvoering. Volgens hen is verdere concretisering nodig om ambities, verantwoordelijkheden en uitvoerbaarheid beter met elkaar in balans te brengen.

Verder wordt aandacht gevraagd voor de effectiviteit van participatie. Indieners merken op dat bestaande participatievormen niet vanzelfsprekend alle inwoners bereiken. Daardoor bestaat het risico dat vooral de meest betrokken of georganiseerde inwoners meedoen, terwijl juist een bredere groep nodig is om de warmtetransitie uitvoerbaar en gedragen te maken

Reactie gemeente

De gemeente onderschrijft dat participatie, communicatie en samenwerking bepalend zijn voor het slagen van de warmtetransitie. De overgang naar duurzame warmte vraagt niet alleen om technische en financiële keuzes, maar ook om duidelijke informatie, vertrouwen en een aanpak die aansluit bij de praktijk van inwoners en betrokken organisaties.

De gemeente heeft in het warmteprogramma bewust beschreven dat zij in dit proces een regisserende en faciliterende rol heeft. Dat betekent dat de gemeente richting geeft, partijen bij elkaar brengt, randvoorwaarden organiseert en inwoners ondersteunt met informatie, advies en regelingen. Tegelijkertijd ligt de uitvoering van veel maatregelen in de praktijk bij inwoners, woningcorporaties en andere partners. Juist daarom is goede samenwerking noodzakelijk.

De gemeente erkent dat de samenwerking met professionele stakeholders zich in deze fase nog grotendeels op hoofdlijnen heeft ontwikkeld. Dat past bij de aard van het warmteprogramma als strategisch document. In deze fase is het doel vooral geweest om richting te bepalen, uitgangspunten vast te leggen en de belangrijkste partners in positie te brengen. De verdere concretisering van rollen, verantwoordelijkheden en planning hoort bij de vervolgfase, waarin het programma gebiedsgericht wordt uitgewerkt.

In die vervolgfase wordt de samenwerking nadrukkelijk verder uitgebouwd. Met woningcorporaties, netbeheerders en andere professionele partners wordt toegewerkt naar

concretere afspraken over tempo, prioritering en samenhang met andere opgaven. Daarmee moet duidelijker worden welke bijdrage van iedere partij wordt verwacht en hoe de uitvoering in de praktijk vorm krijgt.

Voor inwoners wordt de aanpak in de vervolgfase ook concreter. De gemeente werkt toe naar gebiedsgerichte communicatie en ondersteuning, zodat beter zichtbaar wordt welke stappen in een bepaald gebied logisch zijn, welke keuzemogelijkheden er zijn en op welke momenten inwoners worden betrokken. Ook wordt duidelijker gemaakt welke keuzes al vaststaan en waar nog ruimte is voor inbreng.

De gemeente ziet daarnaast het belang van praktisch handelingsperspectief. Daarom blijft zij inzetten op instrumenten zoals energieadvies, energiecoaches, informatiebijeenkomsten en bestaande ondersteuningsprogramma's. Deze middelen zijn bedoeld om inwoners niet alleen te informeren over de warmtetransitie, maar hen ook te helpen om passende keuzes te maken die aansluiten bij hun woning, financiële situatie en tempo.

De gemeente herkent dat traditionele participatievormen niet altijd een brede groep inwoners bereiken. Daarom wordt in de verdere uitwerking ook gekeken naar aanvullende en vernieuwende manieren om inwoners te betrekken, met bijzondere aandacht voor groepen die minder snel deelnemen aan informatieavonden of inspraaktrajecten. Daarmee wil de gemeente voorkomen dat de warmtetransitie vooral een gesprek blijft tussen partijen die al goed georganiseerd of bovengemiddeld betrokken zijn.

De gemeente is van mening dat het warmteprogramma hiermee een duidelijke basis legt voor participatie en samenwerking in de volgende fase. De verdere uitwerking moet ervoor zorgen dat die basis ook in de praktijk concreter, zichtbaarder en beter uitvoerbaar wordt voor inwoners en partners.

4.7 Opmerkingen over specifieke kernen, wijken, straten of situaties

Samenvatting ingediende zienswijzen

Er zijn geen zienswijzen ontvangen die specifiek betrekking hebben op afzonderlijke kernen, wijken of locaties. Wel is in enkele zienswijzen aandacht gevraagd voor bijzondere situaties, zoals stadskernen, monumenten en oudere woningtypen. Deze opmerkingen zijn thematisch behandeld in paragraaf 4.4.

Reactie gemeente

Niet van toepassing.

5. Gevolgen voor het warmteprogramma

De ingediende zienswijzen geven aanleiding om het Warmteprogramma 2026–2036 op verschillende onderdelen inhoudelijk te verduidelijken en aan te scherpen. De hoofdlijnen en koers van het programma blijven daarbij ongewijzigd. De gemeente blijft uitgaan van het vastgestelde doel om in 2045 aardgasvrij te zijn, zoals opgenomen in de Omgevingsvisie Steenwijkerland, en van een gefaseerde aanpak waarbij eerst wordt ingezet op isoleren en energiebesparing, gevolgd door de overstap naar duurzame warmte.

De zienswijzen leiden in de eerste plaats tot een verduidelijking van de status en het detailniveau van het warmteprogramma. In het definitieve programma wordt explicieter toegelicht dat het warmteprogramma een strategisch en richtinggevend document is, dat de koers en uitgangspunten van de warmtetransitie beschrijft, maar geen uitvoeringsplan op wijk- of woningniveau vormt. Ook wordt duidelijker gemaakt hoe het programma zich verhoudt tot de Omgevingsvisie en tot latere gebiedsgerichte uitwerkingen en uitvoeringsprogramma's.

Daarnaast wordt de toelichting op de gekozen fasering aangescherpt. In het definitieve programma wordt explicieter beschreven waarom is gekozen voor een tweedeling tussen de periode tot 2035, waarin woningen aardgasvrij-ready worden gemaakt, en de periode van 2035 tot 2045, waarin de daadwerkelijke overstap naar duurzame warmte plaatsvindt. Daarbij wordt duidelijker ingegaan op de relatie met natuurlijke vervangingsmomenten, de uitvoerbaarheid in de praktijk en de samenhang met andere opgaven, zoals nieuwbouw, onderhoud en renovatie van de woningvoorraad. Ook wordt scherper toegelicht dat de fasering richtinggevend is en ruimte laat voor verschillen in tempo tussen gebieden, woningen en betrokken partijen.

De zienswijzen geven verder aanleiding om de paragraaf over kosten, betaalbaarheid en haalbaarheid te versterken. In het definitieve programma wordt beter toegelicht waarom op programmaniveau geen volledige en eenduidige kosten-batenanalyse kan worden opgenomen en waarom de financiële gevolgen sterk afhankelijk zijn van woningtype, bouwjaar, technische staat van de woning en het moment van investeren. Tegelijkertijd wordt nadrukkelijker beschreven dat betaalbaarheid een belangrijke randvoorwaarde is en dat inwoners worden ondersteund via bestaande en toekomstige regelingen, zoals het programma Gewoon besparen, de gemeentelijke isolatiesubsidie en landelijke regelingen. Ook wordt explicieter benoemd dat de warmtetransitie plaatsvindt in samenhang met andere investeringsopgaven van onder meer woningcorporaties en dat deze samenhang invloed heeft op tempo en uitvoerbaarheid.

Op het onderdeel techniekkeuze en alternatieven wordt het warmteprogramma inhoudelijk verduidelijkt. In het definitieve programma wordt explicieter beschreven dat de gemeente uitgaat van meerdere mogelijke verduurzamingsroutes, afhankelijk van de kenmerken van woningen, gebieden en bewoners. Daarbij wordt duidelijker gemaakt dat hybride warmtepompen in veel gevallen een logische tussenstap vormen, maar dat in specifieke situaties ook voor langere tijd sprake kan zijn van een passende oplossing in combinatie met klimaatneutraal gas. Daarnaast wordt de ruimte voor maatwerk bij bijzondere situaties, zoals monumenten, historische kernen en woningen met technische beperkingen, scherper beschreven. Ook wordt beter toegelicht hoe de gemeente kijkt naar alternatieven zoals groen

gas en waarom deze, gezien de verwachte schaarste, vooral in beeld zijn voor situaties waarin andere oplossingen minder goed haalbaar zijn.

De zienswijzen leiden ook tot een nadere inhoudelijke toelichting op de relatie tussen warmtetransitie en netcongestie. In het definitieve programma wordt duidelijker beschreven dat de uitvoerbaarheid van warmteoplossingen mede afhankelijk is van de beschikbare netcapaciteit en dat verdere afstemming met netbeheerders, woningcorporaties en andere partners noodzakelijk is in de uitvoeringsfase. Daarbij wordt explicieter gemaakt dat een gebiedsgerichte uitwerking nodig is om concrete koppelingen te kunnen maken tussen netontwikkeling, gemeentelijke fasering en lokale projecten. Ook wordt nadrukkelijker benoemd dat de gemeente kiest voor een adaptieve aanpak, waarbij nieuwe inzichten over netcapaciteit periodiek worden verwerkt.

Ten slotte wordt de toelichting op participatie, communicatie en samenwerking inhoudelijk aangescherpt. In het definitieve programma wordt concreter beschreven dat de vervolgfase meer gericht zal zijn op gebiedsgerichte betrokkenheid, het versterken van samenwerking met professionele stakeholders en het bieden van praktisch handelingsperspectief voor inwoners. Ook wordt explicieter benoemd dat bij de verdere uitwerking aandacht nodig is voor het bereiken van een brede groep inwoners, waaronder ook inwoners die niet vanzelfsprekend deelnemen aan participatiebijeenkomsten of beleidsprocessen. Daarmee wordt het programma beter toegerust op een aanpak waarin draagvlak, uitvoerbaarheid en betrokkenheid in samenhang worden versterkt.

De zienswijzen leiden daarmee vooral tot een inhoudelijke versterking van de toelichting, onderbouwing en uitvoeringsgerichte duiding van het warmteprogramma. De gekozen koers en uitgangspunten blijven ongewijzigd, maar worden in het definitieve programma duidelijker, concreter en beter uitlegbaar gemaakt.

6. Conclusie en vervolgstappen

Deze zienswijzennota vormt de inhoudelijke beantwoording van de ingediende zienswijzen op het concept-Warmteprogramma 2026-2036. De nota maakt inzichtelijk op welke wijze de ingebrachte reacties zijn beoordeeld en op welke onderdelen deze hebben geleid tot verduidelijkingen en aanscherpingen in het warmteprogramma.

De zienswijzennota wordt, samen met het aangepaste Warmteprogramma 2026-2036, ter raadpleging aan de gemeenteraad voorgelegd. Daarmee wordt de raad in de gelegenheid gesteld kennis te nemen van de ingediende zienswijzen en van de wijze waarop deze in het warmteprogramma zijn verwerkt.

Na deze raadpleging wordt het definitieve Warmteprogramma 2026-2036 voorgelegd aan het college van burgemeester en wethouders voor vaststelling. Na vaststelling wordt het definitieve warmteprogramma gepubliceerd en beschikbaar gesteld via de gebruikelijke kanalen.

Met de vaststelling van het warmteprogramma wordt de stap gezet van beleidsvorming naar uitvoering. De gemeente gaat in de vervolgfase aan de slag met de praktische uitwerking van het warmteprogramma. Daarbij wordt de koers uit het warmteprogramma vertaald naar concrete, uitvoerbare stappen voor verschillende woningtypen, gebieden en doelgroepen.

Op dit moment worden routekaarten per woningtype ontwikkeld. Deze routekaarten geven richting aan de verduurzamingsstappen die voor verschillende typen woningen logisch, haalbaar en betaalbaar kunnen zijn. Daarbij wordt onder meer gekeken naar bouwjaar, isolatieniveau, technische mogelijkheden, natuurlijke vervangmomenten en de beschikbare energie-infrastructuur.

Naar aanleiding van deze routekaarten worden vervolgens per routekaart uitvoeringsplannen opgesteld. In deze uitvoeringsplannen wordt concreter uitgewerkt welke maatregelen nodig zijn, welke partijen betrokken zijn, welke planning passend is en welke ondersteuning inwoners en gebouweigenaren nodig hebben. Ook wordt hierin de samenhang gelegd met andere opgaven, zoals onderhoud, renovatie, woningbouw, netcapaciteit en bestaande gemeentelijke ondersteuningsregelingen.

Voor de verdere uitwerking van het warmteprogramma wordt daarnaast een participatieplan opgesteld. In dit participatieplan wordt beschreven hoe inwoners, maatschappelijke organisaties, woningcorporaties, bedrijven en andere betrokken partijen worden geïnformeerd, betrokken en ondersteund bij de uitvoering. Daarbij is nadrukkelijk aandacht voor duidelijke communicatie, praktisch handelingsperspectief en het bereiken van een brede groep inwoners, waaronder ook inwoners die niet vanzelfsprekend deelnemen aan participatiebijeenkomsten of beleidsprocessen.

De gemeente informeert inwoners, maatschappelijke organisaties, woningcorporaties, bedrijven en andere betrokken partijen over de uitkomsten van de procedure en over de vervolgstappen binnen de warmtetransitie. Daarbij wordt gebruikgemaakt van de gemeentelijke website, nieuwsberichten en gebiedsgerichte communicatiekanalen.

De voortgang van het warmteprogramma wordt gemonitord en waar nodig bijgesteld. Zo blijft de uitvoering aansluiten bij actuele ontwikkelingen op het gebied van techniek, betaalbaarheid, netcapaciteit, regelgeving en uitvoerbaarheid. Op deze manier werkt de gemeente stapsgewijs toe naar een haalbare, betaalbare en zorgvuldig uitgevoerde warmtetransitie in Steenwijkerland.